

Pöytäkirja posti- ja lennätinhallituksen sekä posti- ja lennätinlaitoksen henkilökuntajärjestöjen välillä posti- ja lennätinhallituksessa 25.10.1950 käydyistä neuvotteluista valtion virkamiehille yötyöstä suoritettavan korvauksen eli yörahan maksamista koskevassa asiassa. Posti- ja lennätinhallitus ja järjestöt olivat edustettuina siten kuin alempana on mainittu. Pöytäkirjan laati allekirjoittanut posti- ja lennätinhallituksen määräämä pöytäkirjanpitäjä osastosihteeri Pauli Niemi.

1 §.

Asianvalvoja Toivo Itäaho ilmoitti, että sitten kun valtioneuvosto oli 27 päivänä heinäkuuta 1950 antamassaan yötyöstä suoritettavan korvauksen eli yörahan maksamista koskevassa päätöksessä määrännyt yörahan maksamisen edellytyksenä olevan m.m. sen, ettei yötyötä jo muussa muodossa hyvitetä, ja kun mainittuna yötyön hyvityksenä voitiin pitää sitä aikahyvitystä, joka posti-, lennätin- ja puhelintoimipaikkojen virantoimitusohjesäännön 5 §:n 1.kohdan mukaan oli virantoimitusajan pituuteen vaikuttavana tekijänä huomioitava kiinteiden toimipaikkojen virkailijain keskimääräistä virantoimitusaikaa kutakin arkipäivää kohti vahvistettaessa, posti- ja lennätinhallitus oli istunnossaan 24.8.50 päättänyt, että yörahan maksaminen muille kuin postivaunupiirin virkailijoille keskeytetään toistaiseksi ja että asian lopullinen ratkaiseminen siirretään siksi, kunnes asiasta on neuvoteltu posti- ja lennätinlaitoksen neuvottelukelpoisten järjestöjen edustajain kanssa.

Tämän mukaisesti posti- ja lennätinhallitus oli 13.9.50 päivätyillä kirjelmillään ilmoittanut varaavansa neuvottelukelpoisille posti- ja lennätinlaitoksen henkilökunnan järjestöille tilaisuuden neuvotella p.o. asiasta sekä edellämäinitussa istunnossa päättämässään periaatteellisena kantana neuvotteluoikeuslain 2 §:n edellyttämässä tarkoituksessa samalla sanotuille järjestöille ilmoittanut olevansa sitä mieltä, että aikahyvitys olisi pysytettävä nykyisellään ja yörahan maksaminen muille kuin postivaunupiirin virkailijoille lakkautettava.

2 §.

Posti- ja lennätinhallitus oli kirjelmässään 5.10.50 edustajikseen neuvotteluihin määrännyt puheenjohtajaksi asianvalvoja Toivo Itäahon sekä jäseniksi apulaisjohtaja Väinö Honkasen, v.t. apulaisjohtaja Kaarlo Korhosen, esittelijä Armas Uotilan ja v.t. ylimääräisen esitte-

lijän Eero Järvisen, jotka kaikki olivat läsnä.

Neuvottelukelpoisista järjestöistä, joille oli varattu tilaisuus ottaa osaa neuvotteluihin, olivat edustettuina seuraavat (liitteenä järjestöjen edustajilleen antamat kirjalliset valtuutukset):

Lennätinvirkamiesliitto r.y., edustajinaan liiton puheenjohtaja Ilmari Roine ja sihteeri Reino Vihervaara (liite 1);

Postivirkamiesliitto r.y., edustajinaan konttoripäällikkö O.A. Lehtonen ja yleissihteeri Erkki Kekkonen (liite 2);

Suomen Radiosähköttäjiliitto r.y., edustajinaan liiton puheenjohtaja Martti Tuhkanen, ja sihteeri Erkki Koivisto (liite 3);

Suomen Postimiesliitto r.y., edustajinaan liiton sihteeri Toivo Niemi, toimitsija R. Mieskonen ja ensimmäinen postiljooni P. Salo (liite 4)

Posti- ja lennätinlaitoksen Lennätin-, Puhelin- ja Radioteknikojen Liitto r.y. (Valtion Viestiteknikot), edustajinaan teknikot A. Valtanen ja R. Laitinen (liite 5).

Muut posti- ja lennätinhallituksen kanssa neuvottelukelpoiset järjestöt, nimittäin Posti- ja lennätinlaitoksen Insinöörrikunta r.y., Suomen Puhelinvirkailijaliitto r.y., Posti- ja lennätinlaitoksen Autoteknikot r.y. ja Valtionvirkailijain Yhteisjärjestö r.y., joille myös oli varattu tilaisuus neuvotella asiasta, eivät olleet lähettäneet edustajaa neuvottelutilaisuuteen.

Lisäksi olivat neuvottelutilaisuudessa edustettuina

Posti- ja Lennätin Automiehet r.y., edustajanaan yhdistyksen puheenjohtaja Adolf Huolman (liite 6) sekä

Postivaunupiirin Virkamiesyhdistys, edustajanaan yhdistyksen puheenjohtaja Olli Rissanen (ei kirjallista valtuutusta),

joille järjestöille myöhemmin oli varattu tilaisuus osallistua neuvotteluihin.

Neuvottelutilaisuus todettiin lailliseksi.

3 §.

Pöytäkirjantarkistajiksi valittiin posti- ja lennätinhallituksen edustajana apulaisjohtaja V. Honkanen ja järjestöjen edustajana teknikko A. Valtanen.

4 §.

Puheenjohtaja Itäahon huomautettua, että neuvotteluoikeudesta voimassa olevien säännöksiensä mukaan pöytäkirjaan merkitään, mikäli esityksiä tehdään, ehdotukset ja annetut selitykset samoin kuin lyhyesti neuvottelupuolten kantansa tueksi esittämät perustelut, sekä viitattua edellä selostettuun posti- ja lennätinhallituksen kantaan ilmoittivat

neuvottelijat mielipiteensä seuraavasti:

Suomen Postimiesliitto r.y.

Niemi: Liitto on asiaa käsitellessään päätenyt siihen, että korvaus yötyöstä olisi suoritettava rahakorvauksen muodossa. Vaikkakin aikahyvyty terveydelliseltä kannalta katsottuna onkin tarpeellinen, ei se kuitenkaan kompensoi suoritettua yötyötä siinä laajuudessa kuin yöraha, koska linjahallinnossa postiljoonien yörahan saamiseen oikeuttavat työvuorot pääasiallisesti ovat iltaja aamuvuoroja. Sitäpaitsi postiljoonit kuuluvat työaikalain alaisuuteen, eikä sanotun lain toimeenpanoohjeissa ole mitään mainintaa aikahyvytyksestä. Posti- ja lennätinhallitukselta on nimenomaan tiedusteltu, koskeeko aikahyvyty myöskin postiljooneja, mutta selvää vastausta ei ole saatu. Nykyisin ei virantoimitusohjesäännön 5 §:n edellyttämää aikahyvytyä ole käytännössä myönnettykään.

Tehdessään aikanaan esityksen yörahan myöntämisestä, posti- ja lennätinhallitus lausui perusteluna m.m. sen, että yövuoroihin saataisiin pätevämpää henkilökuntaa, mikäli yötyöstä suoritettaisiin rahakorvaus. Kun korvaus myönnettiin, on posti- ja lennätinhallituksen mainitsema etu samalla saavutettu. Lisäksi tulisi aikahyvytyksen myöntäminen virantoimitusohjesäännön 5 §:n edellyttämässä laajuudessa valtiolle taloudellisesti epäedullisemmaksi, koska työvoimaa jouduttaisiin lisäämään ja sen palkkaaminen tulisi kalliimmaksi kuin yörahan maksaminen.

Mieskonen: Yhtyen Niemen kantaan ilmoitti olevansa sitä mieltä, että jos posti- ja lennätinhallituksen periaatepäätöksen mukaisesti kiinteissä toimipaikoissa noudatetaan yötyön korvaamisessa aikahyvytymenettelyä, sen sijaan että postivaunupiirissä korvaus suoritetaan yörahan muodossa, on tämä ristiriitaista. Korvaukseen nähden olisi noudatettava yhdenmukaista linjaa, ja Postimiesliitto on päätenyt rahakorvauksen kannalle. Rahakorvaus ei todennäköisesti tulisi valtiolle taloudellisesti epäedullisemmaksi, koska aikahyvytyksen käytäntöön ottaminen tulisi vaatimaan henkilökunnan lisäämistä. Koska aikahyvyty käytännössä tulisi olemaan pääasiallisesti vain "paperilla", olisi rahakorvaus säilytettävä.

Salo: Posti- ja lennätinhallituksen nyt kysymyksessä olevassa asiassa antamassa kiertokirjeessä on tehty ero postivaunupiirin ja kiinteiden toimipaikkojen välillä, jolloin perusteena on ollut se, että postivaunupiirin virkailijain johtosääntö määrittelee työajan postivaunupiirissä. Johtosäännössä ei kuitenkaan ole mitään työaikaa koskevaa säännöstä. Sensijaan postiljoonien ohjesäännössä, joka kieltämättä koskee myös postivaunupiirin postiljooneja, on virantoimitusohjesäännön ai-

kahyvityspykälää vastaava määräys. Postivaunupiirissä on postiljooneja, jotka suurimmaksi osaksi tekevät yötyötä, ja 3-viikon jaksoa kohti tulee heidän säännöllinen työaikansa lähenemään maksimia eli 141 tuntia. Koska 90 markkaa ei vastaa yöstä tulevaa 2 tunnin 45 minuutin aikahyvitystä on postivaunupiirin postiljooneille aika hyvitys rahakorvausta edullisempi. Postivaunupiirin postiljoonit ovat tämän vuoksi asettuneet asiaa kokouksessaan käsitellessään aikahyvityksen kannalle.

Postivirkamiesliitto r.y.

Kekkonen: Postivirkamiesliiton hallitus on käsitellyt kysymystä ja päätenyt siihen, että olisi palattava yörahan maksamiseen, koska työpäivät on katsottava jo siksi pitkiksi, että aikahyvitys on menettänyt merkityksensä. Näin ollen olisi virantoimitusohjesäännön 5 §:n aikahyvitystä koskeva säännös kumottava, kuitenkin siten, että aikahyvitystä edelleen sovellettaisiin puhelintoimessa palveleviin nähden, koska he ovat aikahyvityksen kannalla.

Lennätinvirkamiesliitto r.y.

Roine: Yhtyi Kekkonen ilmoittamaan kantaan. Lisäksi lausui, että mikäli aikahyvitys olisi käytännössä myönnetty, voitaisiin posti- ja lennätinhallituksen kanta ymmärtää, mutta kun päivittäinen työtuntimäärä arkipäivää kohden nousee keskimäärin 7 tuntiin, ja kun virkailija joutuu työskentelemään pitempään kuin sellainen virkailija, jolla on säännöllinen työvuoro, on tällaisesta työstä suoritettava rahakorvaus.

Vihervaara: Käytäntö on lennätinpuolella esittänyt, ettei tähän saakka ole ollut määräystä aikahyvityksen suorittamisesta. Näin ollen e ole mitään syytä ylläpitää tällaista määräyksiin perustumatonta menettelyä, minkä johdosta virkailijat lisäksi joutuvat menettämään tähän saakka saamansa rahakorvauksen. Posti- ja lennätinhallituksen kannan mukaisella n.s. sosiaalisella linjalla ei tässä tapauksessa ole katsottu työn tekijäin etua.

Posti- ja lennätinlaitoksen Lennätin-, Puhelin- ja Radioteknikkojen Liitto r.y. (Valtion Viestitekniikot).

Valtanen: Yhtyen edellä esitettyihin muiden liittojen kannanotoihin, lausui katsovansa, että aikahyvitys on nykyisin menettänyt merkityksensä, eikä sitä sitäpaitsi käytännössä ole tekniikkokunnalla ollutkaan. Näin ollen, jos rahakorvaus otetaan pois, se on sellainen saavutetun edun menetys, johon tekniikkokunta ei voi suostua.

Laitinen: Lausui radioasemien olevan kaukana asutuskeskuksista, joten työvuorojen pituus on riippuvainen myös kulkuneuvojen kulusta. Tämän vuoksi esim. Leppävaaran radioasemalla työvuoro alkaa klo 21 ja päät-

tyy klo 8. Samaa tapaan on työ järjestetty muuallakin. Sitäpaitsi joutuu virkailija sairaustapauksissa virantoimitusohjesäännön mukaan tekemään sairastuneen henkilön työvuoron saamatta siitä mitään korvausta, eikä ainakaan radioasemilla sama virkailija voi hoitaa kahta työvuoroa yhtäaikaan. Näin ollen joutuu jo muutenkin tekemään palkatonta ylityötä, ja vaikka yötyöstä suoritettava rahakorvaus onkin määrältään pieni, lisää se kuitenkin palkkaa, joten teknikkokunta toivoo rahakorvauksen palauttamista. Rahallisesti ei yörahan maksaminen myöskään tuota valtiolle suurta lisämenoa.

Suomen Radiosähköttäjiliitto r.y.

Tuhkanen: Radioasemat ovat avoinna yöaikaan, koska silloin liikenne on vilkain ja esim. lyhytaaltoasemat saavat yöaikaan työskennellessään pitemmät yhteydet. Henkilökunta on vähäinen, joten yövuoroja tulee kullekin virkailijalle hyvin usein. Esim. Kotkan radioasemalla on viidestä peräkkäisestä yöstä kolmena yönä samalla virkailijalla työtunteja klo 22-7 välisenä aikana (liite 7). Asema pidetään auki niin arkisin kuin sunnuntaisinkin, ja on aivan samantekevää, lasketaanko aikahyvitykseksi 1/4 tai 1/2 tuntia, koska keskimääräinen virantoimitusaika kuitenkin ylittää virantoimitusohjesäännön edellyttämän 6 tuntia. Näin ollen olisi yötyö korvattava, kuten aikaisemmin, yörahan muodossa. Mitä vielä tulee työskentelyyn radioasemilla, on se verrattavissa postivaunupiirin töihin; yötyötä esiintyy ehkä vielä suuremmassakin määrin radioasemilla kuin postivaunupiirissä.

Posti- ja Lennätin Automiehet r.y.

Huolman: Posti- ja lennätinlaitoksen automiesten kaikilla suuremmilla paikkakunnilla olevat osastot ovat käsitelleet asian ja päätyneet yksimielisesti siihen, että olisi palattava rahakorvaukseen. Esim. linja-autonkuljettajain yövuorojen suhteen on teknillisesti mahdotonta noudattaa aikahyvitysmenettelyä ilman henkilökunnan lisäystä. Rahakorvauksen poistaminen merkitsee työntekijäin palkkaolojen huononemista, eivätäkään ainakaan posti- ja lennätinlaitoksen automiehet puolestaan voi hyväksyä jo saavutetun edun pois ottamista.

Postivaunupiirin Virkamiesyhdistys

Rissanen: Postivaunupiirin virkamieskunta on yksimielisesti rahakorvauksen kannalla. Posti- ja lennätinhallitus on aikanaan antanut päätöksen, ettei aikahyvitystä voida soveltaa postivaunupiiriin nähden, koska valtioneuvoston päätöksen mukaan postivaunupiirin työaika määrättäessä on noudatettava samoja määräyksiä, jotka ovat voimassa valtionrautateiden työajasta. Mikäli aikahyvitystä yritettäisiin soveltaa postivaunupiirissä, ei todellista hyvitystä saataisi ollenkaan, vaan siinä

tapauksessa ainoastaan menetettäisiin yörahan muodossa jo saavutettu etu
Posti- ja Lennätinhallituksen edustajat.

Korhonen: Postimiesliiton edustajan Salon kantaa lukuunottamatta näyttävät kaikki järjestöjen edustajat olevan yörahan kannalla. Tämän ymmärtää kyllä, kun ajattelee täällä edustettuna olevia järjestöjä. Yövuorot ovat kuten Postimiesliiton edustaja Niemi sanoi, parin tunnin yövuoroja, joiden kohdalta yötyön korvaaminen aikahyvityksenä ei merkitisi juuri mitään. Täältä on valitettavasti poissa se järjestö, nimittäin Puhelinvirkaillijaliitto, joka on aikahyvityksen kannalla, mikä kanta johtuu siitä, että heidän työvuoronsa ovat koko yön kestäviä. Yötyön korvaamistapana aikahyvitys on luonnollisin, sillä yötyön aiheuttamaa rasitusta ei voida korvata rahalla. Mitä tulee Postimiesliiton taholta esitettyyn väitteeseen, että aikahyvitystä ei käytännössä olisi olemassakaan, käy laaditusta tilastosta ilmi, että postiljoonien osalta aikahyvitys on melko suuri. Konttoreiden osalta hyvitys on yötä kohden keskimäärin 207 tuntia. Postivaunupiirin postiljoonien työaikaan nähden taas on huomattava, että virkailijoiden työvuorot määrää postivaunupiirin virkailijain johtosääntö, ja siinä taas ei ole aikahyvitystä koskevaa määräystä.

Rahakysymyksenä ei yötyön korvaamiskysymys ole kovinkaan suuri, mentäköönnpä kumpaa linja hyvänsä. Esim. postiljoonien kohdalta saataisiin, vaikka oletettaisiinkin, ettei aikahyvitystä nykyisin suoriteta, sanottu hyvitys mahtumaan työaikaan ilman, että tarvitsee palkata lisätyövoimaa. Sen täällä esitetyn väitteen, että aikahyvitys on vain "paperilla" ymmärtää kyllä senjälkeen, kun täällä on Postimiesliiton taholta selvitetty postiljoonien työn olevan urakkaluontoista. Tämä merkitsee sitä, että vaikka korvaus yötyöstä suoritettaisiin rahanakin, virantoimitus lopetetaan silloin, kun työ on saatu loppuun suoritetuksi, joten käytännössä tällöin saadaan rahakorvauksen lisäksi vielä aikahyvityskin.

Postivaunupiirissä taas on aikahyvitystä vaikea soveltaa käytäntöön. Tutkimuksissa on nimittäin tultu siihen tulokseen, että tällöin jouduttaisiin lisäämään työryhmiä, mutta tämän jälkeen työtuntimäärät kussakin rataesimiespiirissä taas tulevat niin lyhyiksi, että työvuorojen järjesteleminen kohtaisi melkein voittamattomia vaikeuksia.

Uotila: Minusta tuntuu, että niille, jotka joutuvat olemaan työvuorossa koko yön, kuten on laita eräillä radioasemilla ja eräissä suurissa keskuksissa, aikahyvitys olisi rahakorvausta parempi. 90 markkaa ei vastaa sitä terveydellistä menetystä, minkä yövalvonta aiheuttaa. Vaikka aikahyvityksen myöntäminen vaatisikin lisähenkilökunnan ottamista,

ei se saa vaikuttaa asiaan, vaan pääasia on se, kumpi korvausmuoto on henkilökunnalle edullisin. Käsittääkseni yötyö sitäpaitsi korvataan useissa tapauksissa ruuhkatyökorvauksen muodossa, mikä onkin aivan oikein.

Mitä tulee teknikkojen työaikaan, se on keskimäärin vain 6½ tuntia päivässä ja sähköttäjienkin kohdalla täällä mielestäni on annettu asiasta aivan liian synkkä kuva. Sairaustapauksien suhteen taas haluan ilmoittaa, että milloin lennätinteknilliseltä osastolta on pyydetty sairaskorvausta, on se aina myönnetty. Kysymys sairaus- tai muun sellaisen poissaolotapauksen johdosta sijaiselle maksettavasta eri korvauksesta on hyvin laaja eikä kuulu tämän asian yhteydessä käsiteltäväksi.

Honkanen: Postipuolen yövuorot ovat, päinvastoin kuin lennätinpuolen, lyhyitä, joten ymmärtää, että postipuolen virkailijat ovat rahakorvauksen kannalla. Milloin kysymyksessä ovat pitkät yövuorot, luulisin kuitenkin aika/hyvityksen olevan rahakorvausta edullisemmän. Posti- ja lennätinhallituksen kanta asiassa ei riipu taloudellisesta laskelmoinnista, vaan sillä pyritään työntekijäin terveyden suojelemiseen. Eikä aikahyvitys ole yksinomaan "paperilla", kuten täällä on väitetty, vaan sitä noudatetaan myös käytännössä. Jos teknikkojen työaika määrättäessä ei ohjesäännön määräyksiä ole noudatettu, niin se osoittaa teknikkojen hoitaneen huonosti asiansa. Radiosähköttäjiliiton taas odottaisi käyttävän voimiaan mieluummin aikahyvityksen voimaansaattamiseen kuin 90 markan puolesta.

Yöraha samoinkuin muutkin vastaavanlaiset "lisät" ovat huonoista palkkausoloista johtuneita poikkeusajan ilmiöitä, jotka olojen palattua normaaleihin uomiin tulevat häviämään.

Itäaho: Totean, että täällä edustettuna olevat järjestöt ovat yötyökorvauksen suhteen kaikki olleet yörahan kannalla ja että järjestömyös ovat esittäneet kantansa tueksi perustelut, jotka samoinkuin posti- ja lennätinhallituksen edustajien lausunnot perusteluineen tulevat pöytäkirjaan merkityiksi ja saatettaviksi edelleen posti- ja lennätinhallituksen tietoon.

Kun kukaan edustajista ei enää halunnut käyttää puheenvuoroa, julisti puheenjohtaja neuvottelut päättyneeksi.

Vakuudeksi:

Pauli Niemi

Pöytäkirja tarkistettu:

Puheenjohtaja Toivo Itäaho.

Aarne Valtanen.

Wäinö Honkanen.

Jäljennetty ja tarkistettu ja vahvistettu,
posti- ja lennätinhallituksen kanslia-
osastosta 28/11/50.

Vrallisesti:

N. Finne